Η ιστορική συνέχεια Πρωτοελλήνων και Ελλήνων (Μέρος Α’)

Εισαγωγή στην σειρά των άρθρων

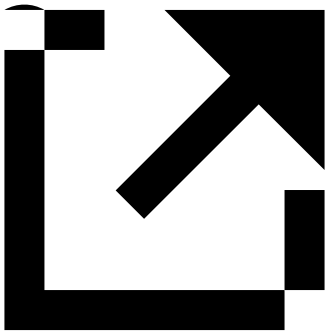

Το θέμα περί της ιστορικής συνέχειας Πρωτοελλήνων και Ελλήνων, θα μας απασχολήσει στην επόμενη σειρά άρθρων που θα ακολουθήσει. Η δομή και το περιεχόμενο, έχουν ως εξής:

Στο πρώτο μέρος, θα εξεταστεί η σημασία της μυθολογίας από ιστορικής απόψεως, η καταγωγή του Έλληνος, του Πελασγού και του Γραικού. Θα αναφερθούμε στους πρώτους βασιλείς και οικιστές της Αττικής, θα δούμε τους απογόνους του Δευκαλίωνος και θα κλείσουμε με τις περίφημες αμφικτιονίες. Με αυτόν τον τρόπο θα δοθεί μια γεύση ότι οι ίδιες οι ελληνικές παραδόσεις είναι υπέρμαχες της συνέχειας.

Στο δεύτερο μέρος, θα δούμε την άποψη του Θουκυδίδη για την εξάπλωση του ανθρώπου στην ελληνική γη, και θα απαντήσουμε στο επιχείρημα των εμφυλίων πολέμων που προβάλλεται από ορισμένους που θέλουν να πείσουν ότι οι αρχαίοι Έλληνες δεν είχαν εθνική συνείδηση.

Στο τρίτο μέρος, θα γίνει αναφορά στους Πελασγούς. Θα δειχτεί η αυτοχθονία, θα γίνει λόγος στις συχνές τους μεταναστεύσεις, θα αναφερθεί η σχέση τους με το ελληνικό γένος και θα δούμε από ποια φύλα και ομάδες αποτελούνταν.

Στο τέταρτο, θα δούμε την σύσταση του πληθυσμού στην αρχαία Ελλάδα.

Στο πέμπτο, θα αναφερθούμε στον Ηρόδοτο. Θα ξεχωρίσουμε τι γράφει ο

Ηρόδοτος και που επιβεβαιώνεται, τι γράφει στα οποία υπάρχει αντίλογος (και τα οποία δεν παρουσιάζουν οι καλοθελητές) και πως διαστρέφονται ορισμένα σημεία του έργου του.

Στο έκτο μέρος, θα γίνει αναφορά στα Τρωικά.

Στο έβδομο και τελευταίο μέρος, θα μιλήσουμε για την λεγόμενη «κάθοδο» των Δωριέων.

Σχετικά με τις πηγές, χρησιμοποιούνται πρωτίστως πληροφορίες που προέρχονται από τους αρχαίους μας συγγραφείς και δευτερευόντως ακολουθούμε τις σύγχρονες. Για τα αρχαία κείμενα, δίδονται ακριβείς παραπομπές, ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να τις βρει και να τις μελετήσει και ο ίδιος. Για τον λόγο αυτό, χρησιμοποιήθηκαν τα αρχαία κείμενα με την αρίθμηση των βιβλίων και των παραγράφων όπως αναγράφονται στον ιστότοπο της «Βικιθήκης» .

Επιμέρους ενότητες του πρώτου μέρους:

1. Η μυθολογία είναι πανάρχαια ιστορία
2. Η μυθολογική καταγωγή του Έλληνα
3. Η μυθολογική καταγωγή του Πελασγού
4. Η μυθολογική καταγωγή του Γραικού
5. Οι πρώτοι βασιλείς και οικιστές Αττικής και Αθήνας
6. Οι απόγονοι του Δευκαλίωνος
7. Αμφικτύων και αμφικτιονίες

1. Η μυθολογία είναι πανάρχαια ιστορία

«Οι μύθοι είναι το πρώτο υλικό της ιστορίας. Η αξιολόγηση των μύθων καταλήγει πολλές φορές σε ιστορία, εκεί όπου οι μαρτυρίες τους παίρνουν το πιστοποιητικό της επαλήθευσης. Οι περιπτώσεις αυτές γίνονται διαρκώς και περισσότερες».
(«Ταξίδι στην ελληνική προϊστορία», σ. 78)

Οι μύθοι είναι πολυεπίπεδοι και δυναμικοί. Μπορούν να ερμηνευτούν με πολλούς τρόπους και να τους προσεγγίσει κανείς από διαφορετικές σκοπιές. Ο Πλούταρχος, εκφράζει αυτή την αλήθεια με ένα πολύ όμορφο παράδειγμα. Λέει ότι

όπως το φως είναι ένα, αλλά αναλύεται στα χρώματα τις ίριδας, το ίδιο και ο μύθος. Ο ίδιος μύθος μπορεί να αναλυθεί με διαφορετικούς τρόπους και να δώσει διαφορετικά «χρώματα». Παρ' όλα αυτά, θα είναι ο ίδιος μύθος, το ίδιο φως. *«Καθάπερ οι μαθηματικοί την ίριν έμφασιν είναι του ηλίου (...) ούτως ο μύθος ενταύθα λόγου τινός έμφασις εστί ανακλώντος επ' άλλα την διάνοιαν»* («Περί Ίσιδος και Οσίριδος», 359 Α). Ένα από τα επίπεδα, είναι και το ιστορικό. Πράγματι, αρκετοί μύθοι έχουν ιστορικό πυρήνα. Με αυτό το θέμα άρχισε να πραγματεύεται η επιστήμη της γεωμυθολογίας, η οποία αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια.

Ο καθηγητής Γεωλογίας του πανεπιστημίου Αθηνών, κος Ηλίας Μαριολάκος, αναφέρει:

> *Πολλοί πιστεύουν ότι οι ελληνικοί μύθοι είναι φανταστικές ιστορίες. Κατά τη γνώμη μου, η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη, τουλάχιστον σχετικά με το θέμα των γεωγραφικών και φυσικών-ωκεανογραφικών χαρακτηριστικών του Ατλαντικού Ωκεανού και γενικότερα των ωκεανών, όπως αυτά περιγράφονται κυρίως από τον Όμηρο, τον Ησίοδο, τα Ορφικά και τον Πλούταρχο*

Το βέβαιον είναι ότι οι αρχαίοι συγγραφείς εκλαμβάνουν τα μυθολογούμενα ως αρχαία ιστορία. Αυτό το βλέπουμε όχι μόνο στις αρχαίες τραγωδίες, αλλά και σε επιστημονικά συγγράμματα της αρχαιότητας, όπως στα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη. Επί παραδείγματι, ο Αριστοτέλης, εξετάζοντας διάφορα πολιτεύματα (και στο συγκεκριμένο μέρος, την βασιλεία), κάνει αναφορά στους ηρωικούς χρόνους. Οι ηρωικοί χρόνοι είναι καθαρά μυθολογικοί, οι οποίοι τοποθετούνται από τον Ησίοδο ένα γένος πριν το σιδηρούν, το οποίο είναι ιστορικό. *«Τέταρτον δ' είδος μοναρχίας βασιλικής αι κατά τους ηρωικούς χρόνους εκούσιαι τε και πάτριαι γιγνόμεναι κατά νόμον»* («Πολιτικά», 1285 b). Κανείς δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι ο Αριστοτέλης απορρίπτει την ιστορικότητα και εργάζεται σε θεωρητικό-φιλοσοφικό επίπεδο. Διότι χρησιμοποιεί την ιστορική και αναλυτική μέθοδο, για να κρίνει και να προτείνει το καλύτερο πολίτευμα το οποίο εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της κάθε πόλης, ή να προτείνει τρόπους ώστε αυτά να βελτιωθούν. Πατάει επί στερεού εδάφους, αναζητώντας το καλύτερο πολίτευμα από τα ήδη **υπαρκτά**. Σε αντίθεση με τον Πλάτωνα, που αναπτύσσει ιδέες για το ιδανικό-ιδεατό πολίτευμα, που ποτέ δεν υπήρξε. Στα «Πολιτικά», ο Αριστοτέλης αναφέρεται επίσης στον Σέσωστρι, τον Μίνωα και σε άλλα πρόσωπα της μυθολογίας, ως ιστορικά.

Επειδή *«αρχή παιδεύσεως η των ονομάτων επίσκεψις»*, κατά τον Αντισθένη, καλό θα είναι να ξεκαθαρίσουμε τι σημαίνει η λέξη «μύθος».

Σύμφωνα με το «Μέγα λεξικό της όλης ελληνικής γλώσσης» του Δ. Δημητράκου, η λέξη «μύθος» έχει τις εξής σημασίες:

α) *«παν ό,τι λέγεται δια του στόματος, λόγος προφορικός, ομιλία»*,
β) *«η εν δημοσία συνελεύσει αγόρευσις, ομιλία»*,
γ) *«η διαγωγή, ο τρόπος του φέρεσθαι, το φέρσιμο»*,
δ) *«διάλογος, συνομιλία»*,
ε) *«προσταγή, διαταγή, υπόσχεσις»*,
στ) *«συμβουλή»*,
ζ) *«βουλή, απόφασις, σκοπός, σχέδιον»*,
η) *«υπόθεσις του λόγου, η ουσία, το πράγμα»*,
θ) *«λόγος, ρήσις, απόφθεγμα, παροιμία»*,
ι) *«φήμη, διάδοσις, λόγια του κόσμου»*,
ια) *«αγγελία, είδησις, πληροφορία»*,
ιβ) *«διήγησις, ιστορία, ιστορικόν διήγημα»*,
ιγ) **στην νεότερη δημοτική γλώσσα**, *«φανταστική διήγησις, πλαστή ιστορία, παραμύθι»*,
ιδ) *«μυθική παράδοσις αναφερόμενη εις θεούς ή ήρωας»*,
ιε) *«αλληγορική διήγησις αναφερομένη εις ζώα ή φυτά, εξ ης αντλείται ηθικόν συμπέρασμα»*,
ιστ) *«υπόθεσις δράματος, έπους, μυθιστορήματος»*,
ιζ) *«στάσις, επανάστασις»* (τόμος Θ΄, σ. 4799-4800).

Όπως διευκρινίζεται στο λεξικό, **μόνο** στα νεότερα χρόνια, η λέξη πήρε την έννοια του «φανταστικού», του «παραμυθιού». Στα αρχαία χρόνια είχε κυρίως την έννοια του «προφορικού λόγου».

Σύμφωνα με το «Ομηρικό λεξικό» του Α. Κωνσταντινίδη, η λέξη «μύθος» σημαίνει *«λόγος, λόγια, αγόρευσις, δημηγορία, διήγησις»* (σ. 433) και απαντάται στα Ομηρικά Έπη.

Ο ιστορικός **Διόδωρος Σικελιώτης** (90-30 π. κ. ε), επιχείρησε κάποτε ένα τεράστιο εγχείρημα· να καταγράψει την παγκόσμια ιστορία. Και το κατάφερε, συγγράφοντας σαράντα βιβλία, ξεκινώντας από τα μυθολογικά χρόνια μέχρι τον Γαλατικό Πόλεμο του Καίσαρα το 59 π.κ.ε.

Στην αρχή του τέταρτου βιβλίου της «Ιστορικής Βιβλιοθήκης», επισημαίνει τα προβλήματα που συναντούν όσοι προσπαθούν να συντάξουν *«παλαιάς μυθολογίας»*. Το υλικό είναι δυσεύρετο εξαιτίας της αρχαιότητος, ενώ παράλληλα η χρονική τοποθέτηση των γεγονότων δεν επιδέχεται ακριβή έλεγχο. Για αυτούς τους λόγους, οι αναγνώστες στην εποχή του, περιφρονούσαν τα ιστορούμενα. Όπως ακριβώς κάνουν και σήμερα οι περισσότεροι που δεν έχουν ασχοληθεί. Επιπροσθέτως, η αφήγηση καθίσταται δύσκολη, διότι υπάρχουν πλήθη ηρώων, ημιθέων, και άλλων ανδρών που πρέπει να γενεαλογηθούν. Ακόμα, οι διάφοροι μύθοι παραδίδονται μερικές φορές με παραλλαγές. Όπως γράφει, *«συμβαίνει τους αναγεγραφότας τας αρχαιότατας πράξεις τε και μυθολογίας ασυμφώνους είναι προς αλλήλους»*. Για αυτούς τους λόγους οι μεταγενέστεροι ιστορικοί, δεν ασχολήθηκαν με την αρχαία μυθολογία, όπως ο Έφορος ο Κύμαιος, ο Καλλισθένης, ο Θεόπομπος. Δεν την συμπεριέλαβαν συστηματικά, εξαιτίας της δυσκολίας της συγγραφής.

Ο Διόδωρος, σε αντίθεση με τους παραπάνω, γράφει: *«Ημείς δε την εναντία τούτοις κρίσιν έχοντες, και τον εκ της αναγραφής πόνον υποστάντες, την πάσαν επιμέλειαν εποιησάμεθα της αρχαιολογίας»*. Για εκείνον, *«εξ αιώνος υπεράραι τη μνήμη παραδοθέντας»*. Δηλαδή, διά του μύθου φτάνει ως εμάς η ανάμνηση γεγονότων από τα πανάρχαια χρόνια. Για αυτό και αξίζει κάθε φιλοπονία προς διαλεύκανσή της.

Στο ίδιο βιβλίο, αναφέρεται ότι υπάρχουν ενθύμια από εκείνη την εποχή μέχρι τις μέρες του. Για παράδειγμα, τα δώρα της φιλοξενίας που έδωσαν ο Κάκιος και ο Πινάριος στον Ηρακλή. *«Εν ταύτη δε των επιφανών όντες ανδρών Κάκιος και Πινάριος εδέξαντο τον Ηρακλέα ξενίοις αξιολόγοις και δωρεαίς κεχαρισμέναις ετίμησαν· και τούτων των ανδρών υπομνήματα μέχρι τώνδε των καιρών διαμένει κατά την Ρώμην»* (4.1- 4.8/4. 21).

Ο Παυσανίας, στο έργο του αναφέρει ότι κατά τις περιηγήσεις του επισκέφτηκε τους τάφους των μυθολογούμενων προσώπων και είδε διάφορα αναμνηστικά κειμήλια που υπήρχαν στην εποχή του. Επί παραδείγματι, αναφέρεται στα ίχνη της γιγαντομαχίας που βρίσκονταν στην Τραπεζούντα της Αρκαδίας, σε οστά γιγάντων που είδε, την καταφθαρμένη δορά του καλυδώνιου κάπρου στην Τεγέα, τον τάφο του Επύτου που αναφέρει και ο Όμηρος. Ο Αρριανός, αναφέρει ότι ο Αλέξανδρος όταν έφτασε στο Ίλιο, επισκέφτηκε και στεφάνωσε τον τάφο του Αχιλλέα και ο Ηφαιστίωνας του Πατρόκλου.

Ο Πλάτων, δέχεται επίσης, ότι η μυθολογία είναι παλαιά ιστορία που πρέπει να αναζητηθεί με επιμέλεια. *«Μυθολογία γαρ αναζήτησις τε των παλαιών μετά σχολής»* («Κριτίας», 110 a).

Ο Αθανάσιος Σταγειρίτης, ήταν επικεφαλής μιας ομάδας καθηγητών που δραστηριοποιήθηκαν στην Βιέννη, λίγα χρόνια πριν την επανάσταση του 1821. Εργάστηκε για τον διαφωτισμό του έθνους, και συνόψισε την μυθολογία σε πέντε τόμους με πληθώρα παραπομπών στα αρχαία κείμενα, με σκοπό να μαθητεύσει τους Έλληνες στις προγονικές παραδόσεις για την αφύπνιση τους. Γράφει:

> *Τούτων ουν ούτως εχόντων, η ιστορία αναφέρει περιστατικώς τα συμβεβηκότα μόνον του ιστορικου αιώνος, **τα δε λοιπά των προτέρων αιώνων, πρέπει να τα αναζητήσωμεν εις την Μυθολογίαν**, τουτέστιν εις την Αρχαιολογίαν· τα οποία είναι μεν αναγκαία εις πάντα άνθρωπον, ως είρηται, εις ημάς όμως είναι αναγκαιότατα και ωφελιμότατα, και **συνέβησαν** εις την Ελλάδα την πατρίδα ημών· και **είναι ανάγκη μεγάλη να γνωρίζωμεν οποίους προγόνους είχομεν και ποίαν γην κατοικούμεν**.*
> *(«Ωγυγία», Α΄ τόμος, σ. 32)*

Διακρίνει λοιπόν, έξι είδη μύθων. Ανάμεσά τους, και τους ιστορικούς. Γράφει...

> *Ιστορικοί είναι όσοι διηγούνται τις ιστορίες των θεών, των ηρώων και άλλων αρχαίων συμβάντων ανάμικτα με μυθοπλασίες, από τους οποίους αν αφαιρεθούν τα μυθώδη και τα παράλογα της αρχαϊκής δεισιδαιμονίας και αμάθειας, μάλιστα δε της ποιητικής φαντασίας, μένει η ιστορία καθαρή. Σε αυτούς τους μύθους ανήκουν **η εκστρατεία των Αργοναυτών, ο πόλεμος της Τροίας, οι εκστρατείες του Ηρακλή, του Περσέα, του Διονύσου και όλων των αρχαίων γεγονότω**ν, με τα περιστατικά που αναφέρονται. Ακόμη, και πρόσωπα και τόποι, οι οποίοι διατηρούν και σήμερα τις ονομασίες τους, καθώς και άλλα πολλά συμβάντα που επιβεβαιώνουν το κύρος της εξιστόρησης.*
> *(ο. π. σ. 174)*

Όπως θα δούμε στην σειρά των άρθρων που θα ακολουθήσει, οι αρχαίοι συγγραφείς λίγο έως πολύ, λαμβάνουν πληροφορίες από την μυθολογία και τις αξιοποιούν στα συγγράμματά τους, όπως ο Θουκυδίδης, ο Ηρόδοτος, ο Στράβων, ο Αρριανός.

Αφού ξεκαθαρίσαμε τα παραπάνω, ας δούμε κάποιες βασικές καταγωγές, όπως είναι καταγεγραμμένες στην ελληνική παράδοση...

2. Η μυθολογική καταγωγή του Έλληνα

«Είναι ανάγκη μεγάλη να γνωρίζωμεν οποίους προγόνους είχομεν και ποίαν γην κατοικούμεν».
(Αθανάσιος Σταγειρίτης)

> *Προμηθέως δε παις Δευκαλίων εγένετο. Ούτος βασιλεύων των περί την Φθίαν τόπων γαμεί Πύρραν την Επιμηθέως και Πανδώρας, ην έπλασαν θεοί πρώτην γυναίκα. Επεί δε αφανίσαι Ζεύς το χαλκούν ηθέλησε γένος, υποθεμένου Προμηθέως Δευκαλίων τεκτηνάμενος λάρνακα, και τα επιτήσεια ενθέμενος, εις αύτην μετά Πύρρας εισέβη. Ζευς δε πολύν υετόν απ' ουρανόν χέας τα πλείστα μέρη της Ελλάδος κατέκλυσεν, ώστε διαφθαρήναι πάντας ανθρώπους, ολίγων χωρίς οι συνέφυγον εις τα πλησίον υψηλά όρη. Τότε δε και τα κατά Θεσσαλίαν όρη διέστη, και τα εκτός Ισθμού και Πελοποννήσου συνεχέθη πάντα. Δευκαλίων δε εν τη λάρνακι δια της θαλάσσης φερόμενος ημέρας εννέα και νύχτας ίσας τω Παρνασώ προσίσχει, κακεί των όμβρων παύλαν λαβόντων εκβάς θύει Δίι φυξίω. Ζευς δε πέμψας Ερμήν προς αυτόν επέτρεψεν αιρείσθαι ότι βούλεται· ο δε αιρείται ανθρώπους αυτώ γενέσθαι. Και Διός ειπόντος υπέρ κεφαλής έβαλλεν αίρων λίθους, και ους μεν έβαλε Δευκαλίων, άνδρες εγένοντο, ους δε Πύρρα, γυναίκες. Όθεν και λαοί μεταφορικώς ωνομάσθησαν από του λάας ο λίθος. Γίνονται δε εκ Πυρράς Δευκαλίωνι παίδες Έλλην μεν πρώτος, ον εκ Διός γεγεννήσθαι ένιοι λέγουσι, δεύτερος δε Αμφικτύων ο μετά Κραναόν βασιλεύσας της Αττικής, θυγάτηρ δε Πρωτογένεια, εξ ης και Διός Αέθλιος. Έλληνος δε και νύμφης Ορσηίδος Δώρος Ξούθος Αίολος. Αυτός μεν ουν αφ' αυτού τους καλουμένους Γραικούς προσηγόρευσεν Έλληνας, τοις δε παισίν εμέρισεν την χώραν· και Ξούθος μεν λαβών την Πελοπόννησον εκ Κρεούσης της Ερεχθέως Αχαιόν εγέννησε και Ιωνά, αφ' ων Αχαιοί και Ίωνες καλούνται, Δώρος δε την πέραν χώραν Πελοποννήσου λαβών τους κατοίκους αφ' εαυτού Δωριείς εκάλεσεν, Αίολος δε βασιλεύων των περί την Θεσσαλίαν τόπων τους ενοικούντας Αιολείς προσηγόρευσε.*
> *(«Μυθολογική Βιβλιοθήκη», βιβλίο Α΄, 7. 1-2)*

Σχόλιο: Ο Δευκαλίων ήταν βασιλιάς στα μέρη γύρω από την Φθία. Παρουσιάζεται ως αυτόχθων. Μετά τον κατακλυσμό, προσάραξε στον Παρνασσό. Εκεί θυσίασε στον Φύξιο Δία. Αυτό σημαίνει ότι γνώριζε την λατρεία του Διός. Το ότι ο Δευκαλίων και η Πύρρα πετούσαν πέτρες και γίνονταν άνθρωποι, σημαίνει ότι αυτοί οι άνθρωποι ήταν γηγενείς. Για αυτό και ονομάστηκαν αλληγορικά «λαοί», από το «λα» που σημαίνει πέτρα. Ο Ησίοδος αναφέρει ότι αυτοί οι λαοί ήταν οι Λέλεγες με αρχηγό τον Λοκρό. *«Ήτοι γαρ Λοκρός Λελέγων ηγήσατο λαών, τους ρα ποτέ Κρονίδης Ζευς άφθιτα μήδεα ειδώς λεκτούς εκ γαίης Λαούς πόρε Δευκαλίωνι»* (Απόσπασμα 63).

Ο Έλλην, είναι ο πρώτος απόγονος του Δευκαλίωνος ή του Δία και της Πύρρας, και γεννιέται μετά τον κατακλυσμό. Δεύτερος γεννιέται ο Αμφικτύων, και τρίτη η Πρωτογένεια. Ο Αμφικτύων βασίλευσε στην Αττική μετά τον Κραναό. Ο Έλληνας γέννησε τον Δώρο, τον Ξούθο, και τον Αίολο. Από αυτούς προέκυψαν τα πρώτα ελληνικά φύλα, οι Δωριείς, οι Αχαιοί, οι Ίωνες, και οι Αιολείς. Από τον Έλληνα μετονομάστηκαν οι Γραικοί σε Έλληνες. Με βάση τις ελληνικές παραδόσεις, δεν προκύπτει από πουθενά ότι ήρθαν από αλλού, ενώ αντιθέτως είναι ξεκάθαρο ότι Γραικοί και Έλληνες είναι ονομασίες του ίδιου γηγενούς λαού.

Ο Ησίοδος διασώζει επίσης, την παλαιότατη παράδοση που θέλει τον Γραικό γιο της Πανδώρας και του Διός. Η Πανδώρα, σύμφωνα με αυτήν την παράδοση, είναι κόρη του Δευκαλίωνος. Δεν είναι η Πανδώρα του Επιμηθέως, διότι εκείνη ήταν «η πρώτη γυναίκα», και ήταν μητέρα της Πύρρας. Αυτή εδώ η Πανδώρα, είναι η κόρη του Δευκαλίωνα και της Πύρρας, άρα εγγονή της πρώτης.

3. Η μυθολογική καταγωγή του Πελασγού

> *Επειδή δε το του Δευκαλίωνος διεξεληλύθαμεν γένος, εχομένως λέγωμεν το Ινάχειον. Ωκεανού και Τηθύος γίνεται παις Ίναχος, αφ' ου ποταμός εν Άργει Ίναχος καλείται. Τούτου και Μελίας της Ωκεανού Φορωνεύς τε και Αιγιαλεύς παίδες εγένοντο. Αιγιαλέως μεν ουν άπαιδος αποθανόντος η χώρα άπασα Αιγιαλεία εκλήθη, Φορωνεύς δε απάσης της ύστερον Πελοποννήσου προσαγορευθείσης δυναστεύων εκ Τηλεδίκης νύμφης Άπιν και Νιόβην εγέννησεν. Άπις μεν ουν εις τυραννίδα την εαυτού μεταστήσας δύναμιν και βίαιος τύραννος, ονομάσας αφ' εαυτού την Πελοπόννησον Απίαν, υπό Θελξίονος και*

Τελχίνος επιβουλευθείς άπαις απέθανεν, και νομισθείς θεός εκλήθη Σάραπις· Νιόβης δε και Διός (η πρώτη γυναικί Ζεύς θνητή εμίγη) παίς Άργος εγένετο, ως δε Ακουσίλαος φησί, και Πελασγός, αφ' ου κληθήναι τους την Πελοπόννησον οικούντας Πελασγούς. Ησίοδος δε τον Πελασγόν αυτόχθονα φησίν είναι. Αλλά περί μεν τούτου πάλιν ερούμεν· Άργος δε λαβών την βασιλείαν αφ' εαυτού την Πελοπόννησον εκάλεσεν Άργος.
(«Μυθολογική Βιβλιοθήκη», βιβλίο Β΄, 1.1-2)

Σχόλιο: Ο Πελασγός δεν ανήκει στο γένος του Δευκαλίωνα, αλλά στο γένος του Ίναχου, που κυριάρχησε στο Άργος της Πελοποννήσου. Ο άγνωστος συγγραφέας αυτού του εγχειριδίου που συνοψίζει τις μυθολογικές παραδόσεις και μάλλον χρησίμευε για τα σχολεία του 1ου και 2ου αιώνα κ.ε., περιλαμβάνει και τον Πελασγό και το Ινάχειο γένος, στην ελληνική παράδοση. Είναι γιος της Νιόβης και του Διός. Αδελφός του Πελασγού, ο Άργος. Αυτόχθονες και οι δύο στην Πελοπόννησο. Ο Άπις ήταν θείος του Πελασγού (μητέρα του Πελασγού η Νιόβη, αδελφός της Νιόβης ο Άπις). Όταν πέθανε ο Άπις, θεωρήθηκε θεός. Σύμφωνα με κάποια άλλη εκδοχή, ο Άπις μετανάστευσε στην Αίγυπτο και πέθανε εκεί. Εκεί θεοποιήθηκε, και θεωρείται ως μια εκ των πρωταρχικών θεοτήτων του Αιγυπτιακού πάνθεου.

Δύο πράγματα πρέπει να παρατηρήσουμε όσον αφορά τα παραπάνω αλλά και τα παρακάτω. Το πρώτο είναι ότι όλοι αυτοί δραστηριοποιούνται στις ίδιες περιοχές, και το δεύτερο είναι ότι τα ονόματα που έχουν είναι ελληνικά. Δύο πράγματα μπορούμε να συμπεράνουμε από αυτά. Το πρώτο, ότι έχουν κοινή λατρεία. Το δεύτερο, ότι έχουν κοινή γλώσσα. Για αυτά, θα γράψουμε και αλλού.

Επανάγωμεν δε νυν πάλιν επί τον Πελασγόν, ον Ακουσίλαος μεν Διός λέγει και Νιόβης, καθάπερ υπέθεμεν, Ησίοδος δε αυτόχθονα. Τούτου και της Ωκεανού θυγατρός Μελιβοίας, ή καθάπερ άλλοι λέγουσι νύμφης Κυλλήνης, παις Λυκάων εγένετο, ος βασιλεύων Αρκάδων εκ πολλών γυναικών πεντήκοντα παίδας εγέννησε· Μελαινέα, Θεσπρωτόν, Έλικα, Νύκτιμον, Πευκέτιον, Καύκωνα, Μηκιστέα, Οπλέα, Μακαρέα, Μάκεδον, Όρον, Πόλιχον, Ακόντην, Ευαίμονα, Αγκύορα, Αρχεβάτην, Καρτέρωνα, Αιγαίωνα, Πάλλαντα, Εύμονα, Κάνθον, Πρόθοον, Λίνον, Κορέθοντα, Μαίναλον, Τηλεβόαν, Φύσιον, Φάσσον, Φθίον, Λύκιον, Αλίφηρον, Γενέτορα, Βουκολίωνα, Σωκλέα, Φινέα, Ευμήτην, Αρπαλέα, Πορθέα, Πλάτωνα, Αιμόνα, Κύναιθον, Λέοντα, Αρπάλυκον, Ηραιέα, Τιτάναν, Μαντινέα, Κλείτορα, Στύμφαλον, Ορχομενόν...Ούτοι πάντας ανθρώπους

υπερέβαλλον υπερηφανία και ασέβεια. Ζευς δε αυτών βουλόμενος την ασέβειαν πειράσαι εικασθείς ανδρί χερνήτη παραγίνεται. Οι δε αυτόν επί ξενία καλέσαντες, σφάξαντες ένα των επιχωρίων παίδα, τοις ιεροίς τα τούτου σπλάχνα συναμίξαντες παρέθεσαν, συμβουλεύσαντος του πρεσβυτέρου αδελφού Μαινάλου. Ζευς δε μυσαχθείς την μεν τράπεζαν ανέτρεψεν, ένθα νυν Τραπέζους καλείται ο τόπος, Λυκάονα δε και τους τούτου παίδας εκεραύνωσε, χωρίς του νεωτάτου Νυκτίμου· φθάσασα γαρ η Γη και της δεξιάς του Διός εφαψαμένη την οργήν κατέπαυσε. Νυκτίμου δε την βασιλείαν παραλαβόντος ο επί Δευκαλίωνος κατακλυσμός εγένετο.
(«Μυθολογική Βιβλιοθήκη», βιβλίο Γ΄, 8. 1-2)

Σχόλιο: Συνεχίζοντας τα περί του Πελασγού, αναφέρεται ότι ο Λυκάων, γιος του Πελασγού που έζησε στα ίδια μέρη, είχε πενήντα παιδιά. Στα ονόματα των παιδιών του βρίσκουμε πολλές ονομασίες που απαντώνται στα μετέπειτα χρόνια.

Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο είναι ότι γνώριζαν για τον Δία. Αλλά επειδή ήταν ασεβείς και υπερήφανοι, προσπάθησαν να τον πειράξουν. Και τιμωρήθηκαν για αυτήν τους την ύβρη. Ένα ακόμα αξιοπρόσεκτο είναι, ότι ο κατακλυσμός συνέβη επί του εγγονού του Πελασγού, του Νυκτίμου. Ο Δευκαλίων ήταν τότε βασιλιάς στην Θεσσαλία. Ο Δευκαλίων, ήταν πελασγικής καταγωγής. Αυτό προκύπτει, αν λάβουμε υπόψη μας τις πληροφορίες του Ηροδότου, ο οποίος σαφώς αναφέρει ότι οι απόγονοί του (δηλαδή οι Ίωνες, οι Δωριείς, οι Αχαιοί και οι Αιολείς), είναι Πελασγοί. Θα τα δούμε αυτά αναλυτικά στον οικείο τόπο. Όλα αυτά δείχνουν ότι έχουν κοινή καταγωγή, κάτι που συνεπάγει κοινή γλώσσα (ασχέτως το πώς θα εξελιχθούν οι τοπικές διάλεκτοι), και κοινή θρησκεία. Δηλαδή, το ελληνικό γένος άρχισε να ξεχωρίζει από την μεγάλη οικογένεια των Πελασγών. Πρώτοι οι Δωριείς αποκόπηκαν, και μετά ακολούθησαν και τα υπόλοιπα ελληνικά φύλα. Αργότερα θα ενσωματωθούν και άλλες πελασγικές ομάδες καθώς και επήλυδες. Και αυτά επίσης, θα τα δούμε αναλυτικά στον οικείο τόπο.

4. Η μυθολογική καταγωγή του Γραικού

Η γενεαλογία του Γραικού, έχει ως εξής:

> *Κούρη δ' εν μεγάροισιν αγαυού Δευκαλίωνος Πανδώρη Διί πατρί θεών σημάντορι πάντων μιχθείσ' εν φιλότητι τέκε Γραικόν μενεχάρμην.*
> *(Ησίοδος, «Γυναικών Κατάλογος», απ. 2)*

Σχόλιο: Όπως προαναφέραμε, ο Γραικός είναι γιος της Πανδώρας. Συνεπώς, εγγονός του Δευκαλίωνα και της Πύρρας. Η σχέση Έλληνος και Γραικού, είναι σχέση θείου και ανιψιού. Το όνομα «Γραικός» που είχε καθιερωθεί να δίδεται ως γενική ονομασία του λαού προς τιμή του ήρωα Γραικού, αργότερα όταν ο Έλληνας απέκτησε εξουσία και δύναμη, αντικαταστάθηκε από αυτό του Έλληνος, στον ίδιο φυσικά λαό.

5. Οι πρώτοι βασιλείς και οικιστές Αττικής και Αθήνας

Σύμφωνα με την ελληνική μας μυθολογία, αν και υπάρχουν πολλά κενά στην διαδοχή εξαιτίας του ότι χάθηκε πολύτιμη γνώση, ήταν οι εξής:

Εποχή του Ωγύγου: Ο Ωγύγης που είναι γηγενής και επί της βασιλείας του οποίου συνέβη ο ομώνυμος κατακλυσμός. Ο Περίφας, που οικοδόμησε ιερά του Απόλλωνα. Ο Πορφυρίων, που οικοδόμησε ιερά της Ουρανίας Αφροδίτης, ο Μόψος, ο Κολαίνος, και ο Ακταίος.

Η εποχή του Κέκροπα, που είτε ήταν γηγενής, είτε ήρθε από την αθηναϊκή πόλη Σάιδα της Αιγύπτου.

Η εποχή του Κραναού: Ο Κραναός, ο Αμφικτύων (γιος Δευκαλίωνα, αδελφός του Έλληνα), ο Εριχθόνιος, ο Πανδίωνας, ο Ερεχθέας, ο Κέκροπας ο Β΄, ο Πανδίωνας ο Β΄, ο Αιγέας, ο Θησέας, ο Δημοφών, ο Όξυντας, ο Θυμοίτης, ο Μέλανθος, ο Κόδρος.

Παιδιά του Ωγύγη από την Θήβη, ο Ελευσίνας (ομώνυμη πόλη), οι Πραξοδίκες, ο Κάδμος.

Παιδιά του Κέκροπα από την Άγραυλο, ο Ερυσίχθων, η Αλκίππη, ο Κέφαλος, η Πάνδροσος. Από τον Κέφαλο κατάγονται ο Τιθώνας (γεννήθηκε στην Συρία), πατέρας του Φαέθοντα, πατέρας του Αστυνόου, πατέρας του Σάνδακου, πατέρας

του Κινύρα που βασίλευσε στην Ασσυρία.

Ο Κραναός με την Πεδιάδα, γέννησαν την Κραναή, την Ατθίδα, και την Κραναίχμη.

Ο Πανδίων με την Ζευξίππη, γέννησαν τον Ερεχθέα, τον Βούτη, την Πρόκνη, την Φιλομήλα.

Ο Ερεχθέας με την Πραξιθέα, γέννησαν τον Κέκροπα τον Β΄, τον Πάνδωρο, τον Μητιώνα, την Προκρίδα, την Κρέουσα, την Χθονία, την Ωρειθυία.

Ο Κέκροπας ο Β΄ με την Μητιάδουσα, γέννησαν τον Πανδίωνα τον Β΄, πατέρα του Αιγέα, πατέρα του Θησέα. Άλλα παιδιά, ο Πάλαντας, ο Νίσος, ο Λύκος. Παιδί του Θησέα, ο Δημοφώντας.

Το νόημα όλων αυτών που παραθέσαμε, είναι **η ελληνικότητα** των ονομάτων.

6. Οι απόγονοι του Δευκαλίωνος

Ο Δευκαλίων γέννησε την Θυία, τον Έλληνα, τον Αμφικτύωνα, την Πρωτογένεια, την Μελανθώ.

Η Θυία γέννησε τον Μακεδόνα και τον Μάγνητα.

Ο Έλληνας, τον Δώρο, τον Ξούθο, και τον Αίολο.

Από τον Αίολο κατάγονται ο Κρηθεύς (βασιλιάς Ιωλκού), ο Πελίας, ο Νηλέας (βασιλιάς Μεσσήνης), ο Αίσωνας, ο Ιάσονας (έλαβε μέρος στην Αργοναυτική εκστρατεία), ο Θέσσαλος, ο Ευήνος (βασιλιάς Λήμνου), ο Πρόμαχος.

Άλλοι απόγονοι του Αιόλου, ο Άκαστος (έλαβε μέρος στα Αργοναυτικά), ο Πλεισθένης, ο Μελάνιππος, η Λαοδάμεια, η Στερόπη, ο Περικλύμενος (Αργοναυτικά), ο Νέστορας (Τρωικά), ο Πένθιλος, ο Ανδροπομπός, ο Μέλανθος, ο Κόδρος. Ο Αντίλοχος (Τρωικά), ο Θρασυμήδης, ο Ταλαός, ο Αιγιαλέας, ο Σίσυφος, ο Γλαύκος, ο Βελλεροφόντης, ο Ιππόλοχος. Ο Σαρπηδόνας, ο Γλαύκος (Τρωικά). Ο Φώκος (Φωκίδα), ο Ίφιτος, ο Σχέδιος, ο Επίστροφος, ο Δαμοφών, ο Θέσανδρος, ο Κορωνός, ο Προίτος, η Μαίρα, ο Λοκρός (οικιστής Θήβας). Η Χρυσογένεια, ο Φλεγυας (Βοιωτία), ο Ιξίων, ο Πειρίθους (Αργοναυτικά), ο Πολυποίτης (Τρωικά). Ο Φρίξος, η Έλλη, ο Λέαρχος, ο Μελικέρτης, ο Λεύκωνας, ο Σχοινέας, ο Άργος, ο Μέλανας, ο Φροντίς. Ο Σαλμωνέας, η Τυρώ, ο Άκτωρ, ο Πάτροκλος (Τρωικά), ο

Φιλοκτήτης (Τρωικά), ο Πρωτεσίλαος, ο Τυδέας, ο Διομήδης (Τρωικά), ο Κηλέας, ο Λαέρτης, ο Οδυσσέας (Τρωικά), ο Μάγνης (Μαγνησία), ο Δίκτυς (Σέριφος), ο Πίερος (Πιερία), ο Αλέκτωρ (Μαγνησία), ο Υπέροχος και πολλοί ακόμα. Όλοι αυτοί, σύμφωνα με τις ελληνικές παραδόσεις, είναι απόγονοι (είτε κοντινοί είτε μακρινοί) του Αιόλου, γιου του Έλληνα. Ανήκουν στο αιολικό φύλο.

Από τον Δώρο κατάγονται ο Τέκταμος (Κρήτη), ο Αστέριος, ο Μίνωας ο νομοθέτης, ο Ραδάμανθυς, ο Σαρπηδόνας, ο Μίωνας ο θαλασσοπόρος, η Φαίδρα, η Αριάδνη, η Ξενοδίκη, ο Φιλόλαος, ο Χρύσης. Ο Ιδομενέας (Τρωικά), ο Μώλος, ο Μηριόνης (Τρωικά), και άλλοι πολλοί. Αυτοί ανήκουν στο Δωρικό φύλο.

Από τον Ξούθο γεννιούνται ο Αχαιός και ο Ίωνας. Μεταξύ των απογόνων τους, ο Πρόκλης και ο Επιδαύριος.

Από την Πρωτογένεια, αδελφή του Έλληνα, κατάγεται ο Αέθλιος. Μετέπειτα απόγονοι ο Ενδυμίων, με τα παιδιά του Παίονα, Έπειο, Αιτωλό, Νάξο, Ευρύπολη και Πίσα. Τα παιδιά της Ευρύπολης -ο Μέγης και ο Πολύξενος- έλαβαν μέρος στα Τρωικά.

Η ελληνικότητα των ονομάτων είναι εμφανέστατη. Μια γραμμή που ξεκινά από τον Έλληνα και φτάνει μέχρι τους ήρωες της Αργοναυτικής Εκστρατείας και τα Τρωικά, και ακόμα παραπέρα. Η Αργοναυτική Εκστρατεία, κατά την συμβατική χρονολόγηση, έγινε γύρω στο 1300 π.κ.ε. Τα Τρωικά, μια γενιά μετά. Η περίφημη «κάθοδος των Δωριέων», με βάση την οποία ορισμένοι μιλούν για την αρχή της ελληνικής ιστορίας, χρονολογείται στο 1100 π. κ. ε. Αυτά όμως έρχονται **σε αντίθεση** με τις παραδόσεις μας, όπως είδαμε έως εδώ και όπως θα δούμε και στην συνέχεια.

7. Αμφικτύων και αμφικτιονίες

Αμφικτύονες, συνέδριον εστίν ελληνικόν, συναγόμενον εν Θερμοπύλαις. Ωνομάσθησαν δε Αμφικτύονες από Αμφικτύονος του Δευκαλίωνος.
(Λεξικό Σούδα)

Ο Αμφικτύων (Θερμοπύλες), αδελφός του Έλληνα, είχε μεταξύ των απογόνων του, τον Ίτωνα (Θεσσαλία) και τον Βοιωτό (Βοιωτία). Τον Αιτωλό, τον Λοκρό (δυτικά του Παρνασσού), τον Οπούντα (νότια των Θερμοπυλών), τον Οϊλέα (Αργοναυτικά), τον Αίαντα τον Λοκρό (Τρωικά).

Ερχόμαστε τώρα στον Αμφικτύωνα και στον σημαντικό ρόλο του στην ενότητα των ελληνικών φύλων.

Μπορεί η κάθε περιοχή και πόλη να είχαν ξεχωριστή διοίκηση, αλλά όλοι γνώριζαν καλά τις προγονικές τους παραδόσεις. Στον Αμφικτύωνα αποδίδεται η συστηματική οργάνωση των ελληνικών πόλεων σε ομοσπονδίες, προς επίλυση και διευθέτηση διάφορων προβλημάτων **θρησκευτικού** και **πολιτικού** χαρακτήρος, η επίλυση διαφόρων διαμαχών μεταξύ των πόλεων, αλλά και η ενότητα μπροστά σε εθνικές απειλές. Η πιο γνωστή οργάνωση-αμφικτιονία, ήταν αυτή των Δελφών. Ο θεσμός μαρτυρείται από τα προϊστορικά χρόνια, και συνεχίστηκε μέχρι και τους ιστορικούς χρόνους, πριν την κατάκτηση της Ελλάδας από τους Ρωμαίους το 146 π.κ.ε.

Μερικοί, ισχυρίζονται ότι ετυμολογικά, δεν έχουν σχέση το όνομα «Αμφικτύωνας» και η λέξη «αμφικτιονία». Διότι, στην πρώτη λέξη το «τυ» είναι με ύψιλον, στην δεύτερη με γιώτα.

Η λέξη «αμφικτιονία» έχει **δύο** τρόπους γραφής. Και με ύψιλον και με γιώτα. Με ύψιλον, ετυμολογείται από το όνομα του Αμφικτύωνα. Με γιώτα, ετυμολογείται από το «αμφί» και «κτίζω». Παρ' όλα αυτά, στο λεξικό του «Σούδα», αναγράφεται **με ύψιλον**.

«Αμφικτύονες, συνέδριον εστίν ελληνικόν, συναγόμενον εν Θερμοπύλαις. ***Ωνομάσθησαν δε Αμφικτύονες από Αμφικτύονος του Δευκαλίωνος****. Αυτός γαρ συνήγαγε τα έθνη βασιλεύων. Ταύτα γαρ δ' ην δώδεκα, Ίωνες, Δωριείς, Περραιβοί, Βοιωτοί, Μάγνητες, Αχαιοί, Φθιώται, Μαλιείς, Δόπολες, Αινιάνες, Δελφοί, Φωκείς»* (σ. 91, έκδοση Βερολίνου, 1854).

Το λεξικό των «Μυθολογικών ονομάτων» του Α. Κωνσταντινίδη, προσθέτει ότι *«λέγεται ότι* ***εσύστησε πρώτον την Αμφικτυονικήν σύνοδον****, δια τούτο και είχεν ένα ναόν εις την Ανθήλη κώμη της Φωκίδος»* (σ. 44).

Ο Ι. Σταματάκος, δέχεται ότι το «αμφικτίονες» γράφεται και ως «αμφικτύονες», από το «αμφί + κτίζω». Και συνεχίζει, *«οι πέριξ (ή εγγύς) οικούντες. Εκ τούτου το Αμφικτύονες, οι γνωστοί εν τη ιστορία της αρχαίας Ελλάδος Αμφικτύονες, τα μέλη μιας Βουλής τρόπον τινά, αποτελουμένους όλων των ελληνικών πόλεων* («Λεξικόν της αρχαίας ελληνικής γλώσσης», σ. 82). Το ίδιο δέχεται και ο Δ. Δημητράκος αλλά και ο Δορμπαράκης.

Ο Παυσανίας αναφέρει:

> *Καταστήσασθαι δε συνέδριον ενταύθα Ελλήνων οι μεν Αμφικτύονα τον Δευκαλίωνος νομίζουσι και από τούτου τοις συνελθούσιν επίκλησιν Αμφικτυόνας γενέσθαι, Ανδροτίων δε εν τη Ατθίδι έφη συγγραφή ως το εξ αρχής αφίκοντο ες Δελφούς παρά των προσοικούντων συνεδρεύοντες, και ονομασθήναι μεν Αμφικτύονας τους συνελθόντας, εκνικήσαι δε ανά χρόνον το νυν σφισιν όνομα. Υπό μεν δη Αμφικτύονος αυτού φασίν ες συνέδριον κοινόν τοσάδε γένη του Ελληνικού συναχθήναι, Ίωνας, Δόλοπας, Θεσσαλούς, Αινιάνας, Μάγνητας, Μαλιέας, Φθιώτας, Δωριείς, Φωκέας, Λοκρούς τη Φωκίδι ομόρους υπό τω όρει τη Κνήμιδι.*
> *(«Φωκικά», 8.1-2)*

Σχόλιο: Σύμφωνα με αρχαίες παραδόσεις, θεωρείται ο Αμφικτύονας (ο αδελφός του Έλληνα και γιος του Δευκαλίωνα), ως ο ιδρυτής των Αμφικτιονιών. Σύμφωνα με τον Ανδροτίωνα, συγκροτήθηκε εξ αρχής στους Δελφούς και οι μετέχοντες ονομάστηκαν Αμφικτύονες. Όλα αυτά προϋποθέτουν το κοινό γλώσσας, θρησκείας, και φυλετικής καταγωγής όσων συμμετείχαν. Ο Ηρόδοτος, καταγράφει την απάντηση των Αθηναίων στους Σπαρτιάτες, που οι δεύτεροι έστειλαν πρέσβεις επειδή φοβήθηκαν ότι οι Αθηναίοι θα ενώνονταν με τους Πέρσες. Οι Αθηναίοι διαβεβαίωσαν τους Σπαρτιάτες ότι επρόκειτο να παραμείνουν ασυμβίβαστοι και σύμμαχοι των υπολοίπων Ελλήνων προς αντιμετώπιση της περσικής απειλής. Στην διαβεβαίωσή τους, μεταξύ των άλλων, είπαν: *«Αύτις δε το Ελληνικόν εόν όμαιμόν τε και ομόγνωσσον και θεών ιδρύματα τε κοινά και θυσίαι ηθέα τε ομότροπα»* (Βιβλίο Η΄, 144). Δεν επρόκειτο να προδώσουν ποτέ το ελληνικό έθνος, με το οποίο έχουν ίδιο αίμα, ίδια γλώσσα, κοινά ιερά θεών, κοινές θυσίες, κοινά ήθη. Αυτά τα κοινά σημεία, ένωναν και τους Έλληνες των προϊστορικών χρόνων.

Ο Στράβων αναφέρει ότι *«τα πάλαι μεν ουν αγνοείται, Ακρίσιος δε των μνημονευομένων πρώτος διατάξαι δοκεί τα περί τους Αμφικτύονας»*. Βέβαια, ο Στράβων εδώ **δεν** λέει ότι ο πρώτος ιδρυτής είναι ο Ακρίσιος. Λέει, ότι **αγνοείται η αρχή**, και ότι ο Ακρίσιος είναι ο πρώτος από όσους μνημονεύονται. Είναι ο πρώτος των μνημονευομένων. Αλλά και ο Ακρίσιος, είναι πρόσωπο της μυθολογίας (της προϊστορίας), συγκεκριμένα βασιλιάς του Άργους, γιος του Άβαντα και της Αγλαίας. Επίσης, τα συνέδρια αυτά αναλάμβαναν και δικαστικά καθήκοντα. Οι κριτές τους ονομάζονταν **ελλανοδίκες**. Υπήρχαν πολλές αμφικτιονίες, στην

Βοιωτία, στον Πόρο, στην Δήλο, στο Άργος, στην Μικρά Ασία. Όλες συνεδρίαζαν στα ιερά.

Πως θα μπορούσαν να γίνουν όλα αυτά, αν μεταξύ τους θεωρούσε ο ένας τον άλλο ξένο; Πως θα μπορούσαν να γίνουν όλα αυτά, αν δεν είχαν κοινή γλώσσα, θρησκεία, καταγωγή; Δεδομένου, ότι πουθενά δεν αναφέρεται ο ρόλος κάποιου διερμηνέα. Υπήρχαν οι **«πυλαγόρες»** που ήταν οι πολιτικοί αντιπρόσωποι των πόλεων, και οι **«ιερομνήμονες»** που ήταν οι θρησκευτικοί.

Έχουμε συνεπώς το θεσμό των Αμφικτυονιών όπου μετέχουν και οι Δωριείς, πολύ πριν...«κατέβουν» στον ελληνικό χώρο από τον βορρά, όπως ισχυρίζονται ορισμένοι. Τραγελαφικό αλλά δυστυχώς η ιστορία παραποιείται λόγω σκοπιμοτήτων.

Πέρα από αυτά τα ενωτικά συνέδρια, να ολοκληρώσουμε το άρθρο αναφέροντας ότι **οι ελλανοδίκες** λέγονταν και οι κριτές **στους Ολυμπιακούς Αγώνες** που ήταν καθαρά ζήτημα Ελληνικό μέχρι την κατάκτησή μας από τους Ρωμαίους.

Διομήδης

Πηγές

+

1. Γ. Πουρναράς, «Ταξίδι στην ελληνική προιστορία», εκδόσεις Γεωργιάδης.
2. Α. Σταγειρίτης, «Ωγυγία ή Αρχαιολογά», τ. Α΄ και Δ΄, εκδόσεις Διανόηση.
3. Δ. Δημητράκος, «Λεξικό της όλης ελληνικής γλώσσης», τ. Θ, εκδόσεις Δομή.
4. Α. Κωνσταντινίδης, «Λεξικό των μυθολογικών ονομάτων».
5. Α. Κωνσταντινίδης, «Ομηρικό λεξικό».
6. Ι. Σταματάκος, «Λεξικό της αρχαίας ελληνικής γλώσσης», εκδόσεις Δεδεμάδη.
7. Λεξικό Σούδα, εκδόσεις Βερολίνου, 1854.
8. Πλούταρχος, «Περί Ίσιδος και Οσίριδος».
9. Αριστοτέλης, «Πολιτικά».
10. Διόδωρος Σικελιώτης, βιβλίο Δ΄.
11. Πλάτων, «Κριτίας».
12. Παυσανίας, «Φωκικά».
13. Ηρόδοτος, βιβλίο Η΄.
14. Ησίοδος, «Αποσπάσματα» και «Κατάλογος γυναικών».
15. «Μυθολογική Βιβλιοθήκη», βιβλία Α΄, Β΄, Γ΄.